

PAUza

Akademicka

Rok III

Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności

Nr 126

Kraków, 2 czerwca 2011

Autorytety

Festiwal im. Jana Błońskiego na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego

W dniach 4–6 kwietnia 2011 roku zrzeszeni w Kołach Naukowych studenci Wydziału Polonistyki UJ zorganizowali Festiwal im. Jana Błońskiego. Głównym punktem festiwalu była konferencja pt. „Przemiany metafizyka. Polonistyka wobec doświadczenia ponowoczesności”, podczas której toczyły się burzliwe nieraz dyskusje wokół referatów prezentowanych przez doktorów, doktorantów oraz studentów. Osobne warsztaty zorganizowano dla licealistów. Obok tego miały miejsce trzy ważne panele z udziałem profesorów: „Jan Błoński – projekt krytyczny”, „Pisarze z polonistycznym bagażem”, „*Biedni Polacy patrzą na getto* Jana Błońskiego – po latach”. Szczególnym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z prof. Henrykiem Markiewiczem, który z właściwą sobie werwą, niebywałą erudycją i poczuciem humoru odpowiadał na zadane mu przez studentów kilkadziesiąt pytań. Jednym słowem, wszystko znakomicie się udało i studentom polonistyki należy jedynie życzyć, by ten festiwal stał się corocznym wydarzeniem naukowym.

Godne podkreślenia jest, że patronem swojego festiwalu studenci Wydziału Polonistyki uczynili Jana Błońskiego. Trudno o lepszy wybór! Była to przecież pod wieloma względami postać zupełnie wyjątkowa. Autor fundamentalnych, klasycznych już książek o twórczości Witkacego, Miłosza, Gombrowicza, Mrożka, umiał także wyprawić się w epokę odrodzenia, by napisać nowatorskie studium o poezji Sępa-Szarzyńskiego. Znakomicie dwujęzyczny, swobodnie poruszający się po obszarze literatury polskiej i francuskiej, jest autorem książek o Prouście i Beckettzie, a także komentarzy do dramatów m.in. Artauda, Ionesco, Geneta. Trudno także przecenić rolę Błońskiego jako krytyka literackiego, jednego z najzdolniejszych uczniów Kazimierza Wyki. Towarzyszył literaturze polskiej od lat pięćdziesiątych XX wieku do końca swojego życia (w 2009 r.) – zawsze ciekawy nowości, niesłychanie chłonny, ustanawiający obowiązujące hierarchie. Zbiory jego szkiców krytycznych i esejów: *Zmiana warty*, *Odmarsz*, *Romans z tekstem* – pozostają niedościgłym wzorem krytycznej wnikliwości, błyskotliwego stylu połączonych z prawdziwą pasją.

Szczególny, międzynarodowy rozgłos przyniosła Błońskiemu książka *Biedni Polacy patrzą na getto*, gdzie

w sposób niezwykle odważny i uczciwy zarazem poruszył – nader bolesny, wciąż wywołujący ostre polemiki – problem moralnej współodpowiedzialności Polaków za Zagładę.

Jan Błoński był jednym z ostatnich przedstawicieli tradycji przedwojennej inteligencji, prawdziwie kosmopolitycznej, dla której polskość nie oznaczała poczucia degradacji czy wstydliwie i uparcie maskowanego kompleksu niższości, lecz była naturalnym, niezbędnym fragmentem mozaiki narodów i kultur całej Europy. Odnaczał się wyrafinowanym gustem i wybrednym smakiem, natychmiast odróżniającym prawdziwą wielkość od jej pozor. Gardzący blichtrzem, z nieukrywanym obrzydzeniem odnosił się do przejawów toporności uczuć, myślowego prostactwa i pewnej siebie głupoty. Nieprzypadkiem w eseju o *Tangu* skreślił tak celny portret polskiego chama. Nie bez powodu także – o czym wymownie świadczy jego korespondencja z Mrożkiem – tak dotkliwie, boleśnie przeżywał w okresie PRL wszędobylskie kłamstwo, ostentacyjną pogardę dla jednostkowej suwerenności, intelektualną trywialność propagandy, rozpaczliwą miłość życia, następującą stopniowo degradację kultury i rozpad dawnych wzorów cywilizacyjnych oraz jawną i ukrytą przemoc. Na Uniwersytecie Jagiellońskim sprawował szereg bardzo ważnych stanowisk: był wieloletnim dyrektorem Instytutu Filologii Polskiej, prorektorem uczelni w najtrudniejszym nie tylko dla niej okresie – bo w czasie stanu wojennego. Wówczas umiał zdecydowanie zaoponować przeciwko panoszeniu się komisarzy WRON-u oraz odważnie stanąć w obronie szukanowanych studentów. Później pełnił funkcję kierownika Katedry Dramatu.

We wszystkim, co pisał, pozostawał nade wszystkim znakomitym pisarzem. Trudno się oprzeć wrażeniu, że dzieła, które poddawał starannej analizie, stanowiły dlań jedynie kanwę zasadniczych roztrząsań zawiłych tajemnic ludzkiej kondycji.

ALEKSANDER FIUT

kierownik Katedry Historii Literatury Polskiej XX wieku
Wydział Polonistyki
Uniwersytet Jagielloński

Partnerem czasopisma jest Miasto Kraków